

Besparelser er en dårlig idé

Bragt i Berlingske, 15. september 2015

Af Lykke Friis, prorektor for uddannelse

Forleden fik en udenlandsk journalist fra »University World News« ordet »kornfed« galt i halsen. Det blev oversat til »dansk for tvangsfodring af gæs i produktionen af foie gras«. Uanset sprogforbistringen er det altså også i udlandet blevet bemærket, at den danske regering mener, at der er rigeligt med fedt på de danske uddannelser, og at universiteterne derfor skal spare to pct. om året i de næste fire år med »grønthøsteren«, i alt otte pct. i 2019 og årene frem.

Uddannelsessektoren har allerede fremført, at besparelsen vil ramme kvaliteten af uddannelserne. I fredags fulgte erhvervslivet trop i Berlingske. Ifølge Novo, Lundbeck og DI er Danmark »dybt afhængig af gode uddannelser på alle niveauer«, som er afgørende for, at »vi skal kunne blive her«.

Set fra uddannelsessektoren er grønthøsteren en farlig maskine, fordi den skærer ned i videnssamfundets grundstamme på tre måder. For det første skabes en ond cirkel i hele fødekæden. Gymnasieeleven, der bliver studerende, er jo selvsamme person, som er morgendagens lærer eller forsker, der skal undervise de nye generationer.

For det andet skal grønthøsteren køre i sporet af allerede eksisterende besparelser på to pct. hvert år. Faktisk er universiteternes uddannelser over årene ikke blevet fedet op, men snarere slanket. Uddannelsesstilskuddet pr. studerende er f. eks. faldet med ti pct. i værdi de sidste fem år.

For det tredje er uddannelserne kronisk underfinansierede. Det fremgår bl.a. af en McKinsey-rapport, som Finansministeriet fik udarbejdet for nogle år siden. Det koster løbende at vedligeholde alt fra tandlægestole til dyrestalde med den nyeste teknologi, og når statens uddannelsesstilskud ikke rækker, må universitetet dække hullet med penge fra forskningen.

Oven i de nye besparelser er der yderligere sorte skyer i horisonten. Det er uklart, om Folketinget vil fortsætte med at sikre de humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser det mindre løft, de fik, fordi politikerne netop for nogle år siden erkendte, at de ikke var tilstrækkeligt finansieret. Dertil kommer, at regeringsgrundlaget lægger op til en taxameterreform. På papiret skal den understøtte højere kvalitet. Det lyder prisværdigt, men som Mads Krogsgaard fra Novo slog fast i fredags, lurer frygten for endnu en

spareøvelse under overfladen: »Jeg håber at kunne tage det for givet, at man ikke både kan komme med absolutte besparelser og derefter forringe taxameterordningen. Det ville jo være et et-to stød, som kan være svært at overleve på en ansvarlig måde.«

Udmeldingen om otte-procentbesparelsen har allerede skabt usikkerhed om universiteternes økonomi og mulighed for at agere langsigtet. Det står i kontrast til den mangeårige satsning på forskning, der blev indledt med Anders Fogh Rasmussen. Bl.a. Københavns Universitet har formået at omsætte de mangeårige forskningsbevillinger til konkrete resultater. F. eks. er det lykkedes at øge de eksterne bevillingers andel af det samlede budget med knap 50 pct. siden 2007 - så de i 2014 udgjorde tæt ved 1/ 3 af det samlede budget. Det er kort sagt en god forretning for det danske samfund at investere i universiteterne, men eksterne midler kan kun hentes, hvis der er sikkerhed for grundbevillingerne. Så nej, universiteterne er ikke velpolstrede, og de reducerede budgetter kan gøre det vanskeligt at holde trit i den internationale konkurrence.